

۱۸

روزنامه نگاران جاسوس (۱)

جلد هجدهم

دفتر پژوهشهای مؤسسه کیهان

نیمه پنجم ۱۸ (روزنامه‌نگاران جاسوس (۱)) / دفتر پژوهش‌های موسسه کیهان - تهران:
کیهان، ۱۳۸۳.
۱۲۸ ص: مصور.

ISBN : 964-458-108-3 (دوره)
ISBN : 964-458-114-8 (ج ۱): ۶۵۰۰ ریال
ISBN : 964-458-105-9 (ج ۲): ۵۵۰۰ ریال
ISBN : 964-458-106-7 (ج ۳): ۶۰۰۰ ریال
ISBN : 964-458-120-2 (ج ۴): ۵۵۰۰ ریال
ISBN : 964-458-122-9 (ج ۵): ۶۰۰۰ ریال
ISBN : 964-458-123-7 (ج ۶): ۶۰۰۰ ریال
ISBN : 964-458-133-4 (ج ۷): ۶۵۰۰ ریال
ISBN : 964-458-148-2 (ج ۸): ۷۰۰۰ ریال
ISBN : 964-458-149-0 (ج ۹): ۶۵۰۰ ریال
ISBN : 964-458-166-0 (ج ۱۰): ۱۵۰۰۰ ریال
ISBN : 964-458-162-8 (ج ۱۱): ۷۰۰۰ ریال
ISBN : 964-458-163-6 (ج ۱۲): ۷۰۰۰ ریال
ISBN : 964-458-167-9 (ج ۱۳): ۱۳۰۰۰ ریال
ISBN : 964-458-168-7 (ج ۱۵): ۹۵۰۰ ریال
ISBN : 964-458-184-9 (ج ۱۶): ۱۹۰۰۰ ریال
ISBN : 964-458-071-0 (ج ۱۷): ۹۵۰۰ ریال
ISBN : 964-458-096-6 (ج ۱۸): ۷۰۰۰ ریال

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.
کتابنامه به صورت زیرنویس.

۱. روزنامه‌نگاران ایرانی -- سرگذشتنامه -- قرن ۱۴، ۲. مطبوعات -- ایران -- تاریخ، ۳. ایران -- تاریخ -- پهلوی، ۱۰۳۴ - ۱۳۵۷ -- مطبوعات، الف. مؤسسه کیهان، دفتر پژوهش‌ها، ب. عنوان: روزنامه‌نگاران جاسوس.
۹۴ ن ۹ الف / ۵۴۴۹ PN
کتابخانه ملی ایران
۰۷۹/۵۵

۳۸۴۲۶ - ۸۳ م

ISBN : 964-458-069-6

شابک: ۶۶۴-۴۵۸-۰۶۹-۶

نیمه پنجم ۱۸

نام کتاب:

دفتر پژوهش‌های موسسه کیهان

به کوشش:

انتشارات کیهان

ناشر:

اول - ۱۳۸۳

نوبت چاپ:

۳۳۰ نسخه - قطع رقی

تیراژ:

حق چاپ برای انتشارات کیهان محفوظ است.

تهران - خیابان فردوسی، کوچه شهید شاهچراغی، مؤسسه کیهان

تلفن پخش ۳۱۱۰۲۰۱

فهرست

شماره صفحه	عنوان
۷	مقدمه
۱۱	جواد علامیر دولو
۲۷	مجید دوامی
۴۳	امیر شاپور زندنیا
۸۵	احمد احرار
۱۰۹	تصاویر و اسناد

مقدمه؛

۵۰ سال از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ که منجر به تثبیت سیطره کاخ سفید بر سرنوشت ملت ایران شد، می‌گذرد. نیمی از این پنجاه سال به سلطه انحصاری آمریکا و نیم دیگر آن به معارضة با انقلاب اسلامی و نظام مستقل برآمده از این انقلاب سپری شده است، اما آنچه در این دوربع قرن متفاوت، برای آمریکایی‌ها مشترک بوده، شبکه مطبوعاتی و فرهنگی فراهم آمده از کارگزارانی حرف شنو می‌باشد.

چندین دهه از تشکیل شبکه جاسوسی مطبوعاتی «بدامن» و «کمیسون امور مطبوعات» (به سرپرستی علی جواهرکلام) در ایران می‌گذرد، شبکه‌هایی که «سازمان سیا» و سفارت آمریکا در تهران، نقشی تعیین کننده در راه اندازی آنها داشتند. اگر چه فوران آتشفشان انقلاب اسلامی بسیاری از آن نظم و نسق‌ها را به هم ریخت اما این مساله بدین معنا نبود که کاخ سفید آرام بگیرد و دست روی دست بگذارد تا حاصل ۲۵ سال مهره چینی و نهاد سازی در کشوری که آن را حیاط خلوت خود می‌پنداشت بسادگی ازدست برود. بنابراین

بازسازی پایگاه مطبوعاتی و فراخوانی نیروهای سابق برای خدمت دوباره، در دستور کار قرار گرفت و به موازات کودتا، جنگ و آشوب - در خدمت آنها - به جریان افتاد.

بواقع، همان گونه که پس از عملیات آژاکس و کودتای مرداد ۳۲، دستگاه جاسوسی کاخ سفید و پایگاه آن در ایران (لانه جاسوسی آمریکا) کوشیده بودند حلقه‌های فرهنگی و مطبوعاتی ایجاد کنند و حتی رسماً عناصری را به عنوان مأمور و حقوق‌بگیر استخدام کنند و اداره نشریات مهم و تلویزیون و رادیو را به دست آنها بسپارند، پس از انقلاب هم این روند به شکلی دیگر و این بار با گارد مخالف نظام حاکم، باز تولید شد. عملکرد این مجموعه چند سؤال را پیش کشید از جمله اینکه آیا مطبوعات آن گونه که گفته می‌شود لزوماً و به صورت اتوماتیک، رکن چهارم دموکراسی هستند یا بخشی از آنها آفت زده‌اند و عملاً ستون پنجم و پایگاه مطبوعاتی دشمن شده‌اند؟ این مجادله کشتار البته طی سال‌های پس از دوم خرداد ۱۳۷۶ که پروژه موسوم به اصلاحات با مطبوعات زنجیره‌ای گره خورد، به اوج رسید.

دستگیری و اعترافات کسانی مانند سیامک پورزند و سپس عناصر استحاله یافته انقلاب نظیر، عباس عبدی (متهم پرونده فروش اطلاعات محرمانه کشور به برخی مؤسسات آمریکایی توسط مؤسسه شبه پژوهشی آینده) سر این زخم کهنه را دوباره گشود و ذهن‌های کنجکاو تاریخ خوانده را در بهت فرو برد.

پورزند البته برخی ابعاد ناگفته ماجرا را بازگفت آنجا که به سازمان سام، شبکه نیما، کودتا و اسامی روزنامه نگارانی چون شاپور زندنیا در پروژه براندازی اشاره کرد و از ارتباط با شبکه‌های سلطنت طلب مقیم خارج و تلاش برای رخنه در مطبوعات مدعی اصلاحات پرده برداشت.

روایت آنچه به اجمال گفته آمد البته در گنجایش یک یا چند کتاب خاص نیست و حکایت ۵۰ سال را نمی‌توان بسادگی به سر آورد. از این جهت کتاب حاضر می‌کوشد در آمد و مدخلی بر موضوع «روزنامه نگاری و جاسوسی» باشد، به اعتبار اشتیاق و درخواست فراوانی که خوانندگان پیشمار مجموعه «نیمه پنهان» از دفتر پژوهش‌های کیهان و نویسندگان و پژوهشگران آن داشته‌اند. هر چند در مجلدات قبلی مجموعه نیمه پنهان نیز جسته و گریخته به این موضوع پرداخته شده و زندگینامه برخی از جاسوسان حرفه‌ای وابسته به بیگانه نظیر داریوش همایون، امیر طاهری، هما سرشار، علیرضا نوری زاده را در مجلدات قبلی «نیمه پنهان» به دست چاپ سپرده، ولی این بار مشخصاً کوشیده‌ایم چند خدمتگزار مطبوعاتی بیگانه را که پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران سرچنگ با آن داشتند در یک مجلد معرفی کنیم و از لابلای این معرفی، تصویری کوچک از آنچه آمریکایی‌ها در ایران به دنبال آن بوده‌اند بازسازی کنیم.

جواد علامیردولو، شاپور زندنیا، مجید دوامی و احمد احرار چهار مهره‌ای هستند که در این مجموعه مورد معرفی قرار گرفته‌اند. برآستی آنها چگونه حقوق‌هایی از سازمان سیا و سفارت آمریکا گرفتند که حتی بعضاً صدای ساواک رژیم پهلوی هم درآمد؟ برای کدام خدمت به بازی گرفته شدند؟ به کدام محافل و دستگاه‌ها سرک کشیدند؟ و در کدام حزب‌ها، به روزنامه‌ها و رسانه‌ها وارد شدند و کدام پروژه‌ها را عملیاتی کردند؟ نسبت آنها به عنوان روزنامه نگار با کودتاهای دارای چاشنی آمریکایی طی دهه‌های گذشته چه بود؟ اساساً چگونه می‌توان رکن چهارم دموکراسی را با کودتا و سلطنت‌طلبی و وابستگی جمع بست؟ و جریان‌ات فرهنگی که آنها راه‌اندازی کردند از چه جنسی بود؟

اگر به شهادت گزارش علامیر دولو به ساواک، آمریکا سال ۱۳۴۵ پولی کلان به نامبرده می دهد تا پروژه ای تبلیغاتی را طراحی و برای آمریکایی ها محبوبیت ایجاد کند، امروز که حدود ۴ دهه از آن زمان می گذرد، درباره آن دسته از مطبوعات و روزنامه نگارانی که نقش مشاطه را برای گریم چهره کریمه و سیمای زشت آمریکا ایفا می کنند چگونه قضاوتی باید کرد؟ و سرانجام، این معما را که چرا جماعتی از مدعیان روشنفکری با وجود آزادی های بی سابقه در طول تاریخ صد سال اخیر ایران، سرناسازگاری با جمهوری اسلامی و انقلاب ملت دارند و می خواهند نظم فاسد سابق را بازگردانند چگونه باید بشود؟ تاریخ در این باره چگونه قضاوتی می کند؟ اسناد و مدارک و کتاب ها و گزارش های آشکار چه روایتی از قصه دارند؟ جاسوسی و دلالی بیگانه در پوشش روزنامه نگار و مطبوعاتی چقدر واقعیت دارد؟ ریشه این تباهی و آلودگی در عصر پهلوی را در کدام گستره ها و حوزه ها باید جست؟ آیا برگ و بار امروز این شجره خبیثه را باید دید و برید یا نه حتی از بیت المال ملت به آنان جایزه و دستخوش هم داد. (همچنان که وزارت ارشاد بعضاً چنین کرد).

کتاب حاضر تنها گوشه ای کوچک از این قصه پر غصه و غمبار - و متأسفانه واقعی - را روایت می کند با این امید که در مجلدات بعدی به ابعاد دیگری از این داستان پرداخته شود و پیوند جاسوسی با خبرنگاری و پیامدهای تلخ آن بیشتر روایت گردد.

دفتر پژوهشهای مؤسسه کیهان

حسن شایانفر

۸۳/۱۰/۲۰